

Kulud. os. 54 / 25.3.1994

M

PIHTIPUDAS HÄMEENSAARI

Esihistoriallisen asuinpaikan kaivaus
1991, 1992

Mirja Miettinen

SISÄLLYS

	S.
JOHTOTIEDOT	2
PAIKKAA KOSKEVAT AIKAISEMMAT TIEDOT	3
TUTKIMUSTEN KÄYNNISTYMINEN	3
KOEKAIVAUS 1991	5
KOEKAIVAUS 1992	6
RÖYKKIÖ	7
KOEKUOPAT	7
MUUT HAVAINNOT	8
KORKEUS	8
LUUANALYYSI	8
YHTEENVETO	9
KUVALUETTELOT:	
-DIAT	10
-NEGATIIVIT	12
LIITE: LUUANALYYSIN TULOS	14
KARTAT	16-21
KUVATAULUT	22-30

JOHTOTIEDOT

Kunta: PIHTIPUDAS
kylä : Pihtipudas,
tl Hämeensaari 14:17(Ala-Niskala)
om. Lauri Marjoniemi, os Pihtipudas

etäisyystieto: 3 km Pihtiputaan kirkosta SE
Kolimajärven pohjoispäässä

pk 3312 05 ILOSJOKI

x 7028 63, y 431 02, z n 114-115(SKL luettelon koord.)

SKL 42, inv kert 1965:28

LÖYDÖT:

aikaisemmat löydöt:

Kyllikki Marjoniemen lähetys ,diar 30.8.1991

KM 26584:1-4(taltta,keram.,luuta, hioimen katkelma?)

kaivauslöydöt 1991: 26584:5-72

kaivauslöydöt 1992: 27198:1-89

rakennustoissa talteen otetut löydöt

27198:90-115.27804:1-14.

tutkittu ala: 1991 n 12 m2, 1992 n 20 m2 + 5 koekuoppaa.

kertomukseen liittyvät kuvat:

negatiivit:93827-93852

diat:24626-24638,29168-29179

PAIKKAA KOSKEVAT AIKAISEMMAT TIEDOT

Koliman Hämeensaaresta varhaisin esih.tston arkistossa oleva maininta on Aarne Europaeuksen stipendiaattikertomuksessa v 1908, jolloin hän on SMY:n stipendiaattina tehnyt muinaismuistoja koskevaa keräilytyötä Kivijärven ja Pihtiputaan pitäjissä (kertomuksen originaali esih.tston arkistossa). Varhaisemmassa Laukaan kihlakuntakertomuksessa (A.L.Nyman. SMYA V 1882) ei paikkaa mainita .

Europaeus on käynyt saarella 1908 ja kirjoittaa:
20 askelta rannasta on kiviraunio, jota herrat, jotka käyvät saarella kahvia juomassa, ovat reunalta hajoitelleet.
Kooltaan verrattain iso n. 4,26 x 4,15 m kork n 1/2 m

Inventointikertomuksessa 1965, kohde no 28, puhutaan kahdesta rauniosta, joista toinen saaren eteläpäässä olevasta huvilasta (alamaja) n 16 m pohjoiseen, toinen siitä n 25 m pohjoiseen, saaren keskellä olevan rakennuksen länsipuolella. Viimeksimainittu paikanmääritelmä lienee virheellinen, sillä keskellä saarta olleen rakennuksen ,keväällä 1991 paikaltaan joitain metrejä uudisrakennuksen vuoksi siirretyn ylämajan länsipuolella ei ole rökkiötä ;sellainen sensijaan on ylämajan itäpuolella, uuden, rakennettavan vapaa-ajan asunnon seinän vierellä. Tämä rökkiö on n 3 m läpimittainen, kekomainen, n 60-70 cm korkea. Inventointikertomuksen kuvaus sopii muuten siihen. Rökkiötä peittää varpukasvillisuus ja se vaikuttaa koskemattomalta. Sensijaan ylämajan luoteispuolella , 3-4 m uuden rakennuksen seinästä on kaarevaa, matalaa vallimaista muodostumaa, n 4-5 m läpimittaisen alueen ympärillä. Vallissa maa on pehmeää (kairaushavaintojen mukaan), keskellä on kiviä heti pintaturpeen alla. Muodostelman luonnetta ei voi selvittää kaivamatta.

Ylämajan rakennusaikaa ei tiedetä, mutta se lienee tehty joskus 1930-1950-luvulla. Inventointiaikana v. 1965 saarella on ollut sekä alamaja että ylämaja, joka rakennuksena näyttää olevan alamajaa vanhempi. Kahvinkeittopaikka on voinut olla esim. ylämajan paikalla saaren lakitasanteella. Valde Kotka, jolle saari kuului 1960-luvulla (jolle 1.rauhoitusermoitus on lähetetty) oli muistellut Kyllikki Marjoniemen haastattelemana, että kahvinjuontipaikalla oli ollut puiset penkit ja pöytä; arvatenkin myös nuotio kahvin keittoa varten.

TUTKIMUKSEN KÄYNNISTYMINEN

Elokuun lopulla 1991 lähetti rva Kyllikki Marjoniemi museovirastoon löytöjä, joita hän oli ottanut talteen Hämeensaaren laelle rakennettavan uuden vapaa-ajan asunnon perustustöissä.

Marjoniemet olivat talvella 1991 pyytäneet museoviraston lausuntoa rakennuslupaa varten, koska saaresta tunnettu rökkiö sijaitsi lähellä rakennuspaikkaa. Esitettyjen piirustusten perusteella uusi rakennus tulisi kuitenkin sijaitsemaan huomattavalta osalta vanhan ja paikalta purettavan tilalla ja rökkiö jäisi lain määrittämän suoja-alueen ulkopuolelle. Talvisen ajankohdan vuoksi ja kun muita tietoja ei ollut käytettävissä, puollettiin rakennuslupaa tavanomaisella varauksella, että mahdollisista löydöistä tuli ilmoittaa museovirastoon. Näin sitten tapahtuikin.

Rakennustöiden vuoksi kävin paikalla ensimmäisen kerran 2.9.1991, jolloin sovittiin, että ennen rakennustöiden jatkumista tehtäisiin kehikon sisällä pieni koekaivaus ;seinien noustua ja etenkin rakennuksen ehdittyä harjakorkeuteen , sisällä ei enää voisi kaivaa. Kaivausajankohdaksi sovittiin 14-16.9.

Rakennuspaikalla oli todettavissa mm seuraavaa:
Ylämaja oli keväällä vedetty paikaltaan ainakin pituutensa verran luoteeseen. Uuden rakennuksen peruspylväät kaivettu (n 1x1 m kuopat) ja valettu keväällä, samoin muuriperustus. Pylväiden päälle on pantu 1.hirsikerta, mutta ei lattianiskoja. Ennen perustustöitä oli rakennuksen alue kuorittu turpeesta käsin lapiolla ja kuokalla. Pintamaa oli kuljetettu alas kasaan venevajan lähelle. Maat, jotka poistettiin perustuspylväiden kuopista oli levitetty poluille ,savusaunan ympäristöön jne tarvittaviin paikkoihin. Tällaisesta maasta löytyi taltta (KM 26584:1) Muualta tuotua seulottua hiekkaa sementtiä varten on venerannassa. Se eroaa koostumukseltaan saaren hiesupitoisesta moreenista.

Rakennusalueella oli siirretyn ylämajan paikka näkyvissä osaksi tasoitettuna ja peitettyinä. Sen ala käsittää noin kolmanneksen uuden rakennuksen paikasta, kuten kaivauksista ja kairahavainnoista saattoi päätellä.

Alueen pintaturpeen poiston mukana oli pintakerrosta kuorittu keskim. 5 cm. Turve on ohuehkoa kangasmetsän varpuja sammalturvetta, joukossa humusta .

Turpeen alta paljastunut, ehjä eli kaivelemattomalta vaikuttava maanpinta oli tummaa, harmaanruskeaa, likaista, luoteissivulla hyvin mustaa ja hiili- ja nokipitoista. Tällä sivulla oli myös suuri, osaksi halkeillut/halkaistu maakivi, jonka vierestä, pohj.puolelta maaleikkauksen seinämästä löytyi ensimmäinen karkeasekoitteinen saviastianreunapala (KM 26584:2).

Tarkastuskäyntihavaintojen perusteella paikalla näytti olevan kahdentyyppistä ,mahdollisesti kahdenikäistäkin aineistoa: karkeaa rautakautista keramiikkaa ja suurehkoja, tummia, maatuneita luupaloja mustasävyisessä ylemmässä kerroksessa - ainakin osassa aluetta-, sekä asbestisekaista keramiikkaa, kvartsia ja palaneita luusiruja alemmassa, punaruskeassa, paikoin hiilensekaisessa ja likaisenvärisessä kerroksessa.

KOEKAIVAUS 1991

Tarkastuskäynnin havainnot voitiin todentaa pienialaisessa pelastuskaivauksessa rakennuskehikon sisällä 14-16.9.1991 Kaivausta varten kehikon sisään merkittiin 2x2 m ruudut, joista vaaittiin näkyvä pinta (= turpeenalainen pinta). Ruudussa C5 (ison kiven vieressä) mustassa pintamaassa oli joukossa hiiltä mutta myös männynkaarnaa, osittain maatunutta puuta (lautaa mm.), nauvoja, vanhan sementtisen viemäriputken ? paloja jne (ylämajasta, ja ehkä sitä vanhemmasta sauna?rakennuksesta, josta tarkempia tietoja ei ollut saatavissa). N 7-10 cm vahvan mustan kerroksen alla oli voimakkaan punainen/punaruskea kerros, jonka vahvuus vaihteli kiven lähellä todetusta n 5-10 cm:stä aina 30 cm:iin ruudun kaakkoissreunassa, jossa punainen maa selvästi muodosti laajahkon kuopan pohjamaahan (vaalea, harmaankellertävä hiesumoreeni). Löytöjen jakautuma oli jokseenkin selvästi edelläkuvattu: karkea hiekkasekoitteinen "rautakautinen" keramiikka, jonkin verran kvartssia, pieniä palaneita luupaloja ja tummia, suurehkoja luita löytyi mustasta kerroksesta. Punertavasta löytyi sekä "sekoitteetonta" naarmutettua keramiikkaa muutama pala että hiukan asbestisekaista keramiikkaa, kvartssia, pii-iskos, palaneita, pienehköjä luusiruja.

Ruudussa E 3-4, joka ehdittiin kaivaa kokonaan, oli likaisen harmaanruskean pintakerroksen löytöinä kvartssia, joitain suurehkoja luita mutta myös pieniä, "puhtaita" palaneita luusiruja, ja alaosasta asbestikeramiikkaa. Sitä oli myös alapuolisessa selvästi punertavammassa kerroksessa josta löytyivät piipalat, kvartssia ja palaneita luusiruja. Myös punertavassa maassa oli paikoin harmaaita, likaisia kohtia, hiiltä ja nokea.

Liesikiveyksiä ei kaivetuissa ruuduissa ollut, ei myöskään muita rakenteita. Joitain yksittäisiä suurehkoja kiviä oli maassa, mutta niiden kuulumista erik. kiinteisiin rakenteisiin tms. ei voitu todeta. Maaperä on luonnostaan kivistä; omistaja oli valettavien perustuspylväiden kuoppia kaivaessaan kerännyt alueelta kiviä, samankokoisia kuin kaivausruuduissa havaitut; ne olivat koottuina alueen reunoille. Vasta koko alueen yhtenäinen kaivaus olisi voinut paljastaa mahd. asumusten jäännökset tai niihin liittyvät rakenteet rakennusalueella. Sellaiseen tutkimukseen ei kuitenkaan enää tällä alueella ollut mahdollisuutta.

Ison kiven vierellä oleva musta alue on osaksi mahd. myöhäistä perua: mustan maan joukossa oli myös joitain sementtisen viemäriputken paloja vanhasta saunasta, jollainen paikalla on kuulemma ollut (ennen ylämajaa?).

Rakennuksen valmistuttua joudutaan maaleikkausta itä- ja länsiseinustoilta leventämään, jota ennen nämä alueet voidaan tutkia ehjinä turpeesta lähtien. Nyt ne olivat osaksi pinottujen rakennushirsien alla. Koekaivaus toteutettiin allekirjoittaneen ja kolmen vapaaehtoisen kaivajan voimin.

KOEKAIVAUS 1992

Koekaivaus tehtiin kesäkuun toisen viikon aikana 1992 al-
lekirjoittaneen, neljän palkatun ja yhden vapaaehtoisen
kaivajan avulla.

Tutkimusalueiksi valittiin uudisrakennuksen ympäriltä ne
kohdat, joissa rakennustelineiden ja puutavaran vuoksi oli
mahdollista päästä rakennuksen seinän vierelle ja tasoi-
tettaville alueille; näitä kohtia olivat länsiseinä ja
koillisnurkka lähellä røykkiötä. Muualla kaivaminen ei ra-
kennustöiden siinä vaiheessa ollut mahdollista. Rakennus-
kehikon sisällä, telineiden alla kaivettiin keskiosassa
rakennusta sen verran kuin se oli mahdollista. Pääasiassa
kaivaus koski koordinaatiston ruutua D5. Kaivaustaso 1 oli
lähes koko kehikon sisällä sekoittunut; pääosa karkease-
koitteisesta keramiikasta löytyi tasosta 1 ;myös syksyllä
1991 Kyllikki Marjoniemen talteen ottamat palat ovat ylem-
mästä tasosta. Tason 2 yläosassa oli pikkukivien muodosta-
ma hajanainen kiveys tai kivokko; kivet olivat lohkeilleita
ja palaneita, hiiltä oli kuitenkin vain vähän kivien taso-
sa. Tulisijasta ei ollut kysymys. Myöskään kivien alla ei
ollut hiiltä. sensijaan niistä n 40 päässä oli (s)iojen hii-
lenkappaleiden, suoranaisten kekäleiden muodostama "kuoppa"
tai pesäke,, kooltaan n 30x40 cm, josta osa oli leikkautu-
nut pois keskimmäistä betonipylvästä tehtäessä(osaksi
siis ruudun D 4 puolella). Tästä keskittymästä otettiin
hiilinäyte 27198:80.

Länsisivulle paalutettiin 2x2 m ruutuja syksyn 1991 koor-
dinaatistossa, Koillisnurkalle avattiin samoin ruutua va-
jaata 2x2 m ruutua maaston ja rakennustelineiden ja hir-
sien sallimissa rajoissa.

Ohuen turve ja humuskerroksen alta tuli länsisivulta esiin
huuhtoutumiskerros ja sen alta osassa aluetta musta hii-
lensekainen maa, osassa punaruskea maa. Kaivaustason 1
pinta oli etenkin eteläosassa aluetta sekoittunut (ilmei-
sesti mm. vanhemman rakennuksen jäänteitä). Rakennuksen
seinän alla osaksi oleva, 1991 karttaan merkitty iso maa-
kivi ulottui kaivausruutuun B5. Kiven länsipuolella oli
suuri koivun kanto, jonka juuret ulottuivat viereisiinkin
ruutuihin. Maa kannon ympäristössä oli mustaa ja hiilense-
kaista pinnasta alkaen. Kaivauksen kuluessa juurten ympä-
rillä ja väleissä todettiin halkeilleita ja palaneita ki-
viä ja nokista maata; josta löytyi kvartssia, piitä, muutama
maatunut luo, palaneita luusiruja sekä liuskehioin kahtena
kappaleena. Kun kanto lopulta vivuttiin kappaleina ylös
maasta, paljastui sen alta liesi, jonka koivu oli pahasti
hajoittanut. Lieden läpimitta on ollut n metrin . Siinä
olleita kiviä lienevät olleet ne halkeillet ja rapautunet
kivet, joita ympäröivässä maassa oli hajallaan.

Lieden pinnan syvyyttä maanpintaan nähden on vaikea tar-
kasti määrittää päällä olleen ison kannon vuoksi. Kuiten-
kin liesi näytti olevan varsin lähellä maan pintaa, ehkä
vain ohuen turve ja huuhtoutumiskerroksen alla.

Pääosa länsiseinämän löydöstä keskittyi lieden ympäristöön. On huomattavaa, että keramiikkaa tältä kaikkiaan n 3x5 m alueelta löytyi vain muutama asbestinsekainen pala. Kuitenkin 1991 seinämän ulkopuolisesta leikkauksesta löytynyt keramiikanpala on itseasiassa samasta ruudusta kun liesi.

Mualla länsiseinustan alueella oli turpeen ja humuksen sekaisen pintakerroksen alla punertavaa, osaksi palomaan ja hiilen sekaista maata, jossa yksittäisiä kiviä Enimmillään löytökerros oli runsaat 20 cm, tavallisesti n 10-15 cm.

Koillisnurkalle kaivettiin ruutuja E-F 2-3; niissä oli turpeen alla harmahtava ohut huuhtoutunut kerros, jonka alla ruskehtava, paikoin likainen maa. Kiviä oli melko paljon koko alueella, mutta mitään rakenteita tms. tarkoituksella tehtyä ei pienellä kaivausalueella havaittu. Mahdollista on että kysymys on luontaisesta kivikosta; kivet ainakin olivat samanlaisia, joita perustuksia kaivettaessa oli kerätty aluleen reunoille. Kivet täällä eivät myöskään olleet palaneita, kuten livet länsiseinämöön lieden ympäristössä tai rakennuskehikon sisällä. Punertava kerros oli täällä myös ohut, n 5-10 cm. Löytöinä näistä ruuduista tuli jonkin verran kvarttsia, muutama kivilajipala, hiukan asbestinsekaista keramiikkaa, sekä palanutta luuta n 23 g, joukossa ainakin yksi selvä kallonkappale.

RÖYKKIÖ

Koillisnurkan vierellä on röykkiö, joka on vahvan varpu ja sammalturpeen peittämä ja vaikuttaa koskemattomalta. Röykkiö on vajaat 3 m rakennuksen seinästä. Se on pyöreähkö, n 3 m läpimitaltaan ja n 60 cm korkea, hiukan kekomainen. Röykkiön keskelle tehtiin n 40 x 60 kokoinen koekuoppa. Vahvan turpeen alla (n 5-8 cm) oli lohkeilleita, palaneita ja mustuneita pieniä ja pienehköjä kiviä, joiden seassa hiiltä kaikkiaan n 50 cm syvyyteen saakka. Syvällä oli isompia hiiliä ja isoja osaksi palaneita puita, joissa jopakaarnaa jäljellä. Kuopasta otettiin hiilinäyte, n 10-15 cm pinnan =turpeen alta, jossa hiiliä alkoi olla enemmän kivien joukossa (KM 27198:89). Mitään löytöjä tai rakenteita ei havaittu. Koekuoppaan pantiin muovipussissa muutamia nykykolikoita ennen täyttämistä. Kaikkiaan röykkiö ei vaikuttanut kovin "muinaiselta" ja on mahdollista että se on verrattain myöhäinen esim. kalasauvan kiuas.

KOEKUOPAT

Rakennuksen pohjoispuolella olevalle tasanteelle tehtiin kaikkiaan viisi pientä (n 60x80--100x100 cm) koekuoppaa.

Kuopassa 1 oli turpeen ja humuksen alla, n 13-15 cm syvyydellä kellertävää moreenia, jossa maatuneita luunkappale, ja hiukan kvarttsia. Huuhtoutumiskerrosta ei erottunut selvästi.

Kuopassa 2 oli turpeen alla vaalean harmaa, osaksi sekoitettu kerros ja alinna kellertävä hiekka, jossa hiukan hiiltä. Kuopasta löytyi saviastianpala.

Kuopassa 3 oli turpeen alla humuksensekainen maa, eikä huuhtoutumiskerrosta erottunut. Kellertävä hiekka tuli vastaan n 10 cm syvyydellä. Löytöinä hiukan palaneita luusiruja.

Kuopassa 4 oli samanlainen maannos kuin kuopassa 3; löydötön.

Kuopassa 5 turpeen alla oli samoin ohut huuhtunut kerros ja alinna kellertävä hiekka; siitä löytyi hiukan palanutta luuta.

Kaikkiaan koekuopissa oli havaittavissa, että löytöalue käsittää ainakin osan tasannetta; yhtä vahvanväristä ja selvää kulttuurikerrosta kuin rakennuspaikalla ei kuopissa ollut näkyvissä.

MUUT HAVAINNOT

Rakennuspaikan länsipuolella, kaivausalueen vierellä on maanpinnalle erottuvia kohoumia, jotka näyttävät matalalta, hiukan epäsäännölliseltä u-muotoiselta vallilta. Kairasimme vallia useista kohdista ja toésimme, että länteen avoimen vallimuodostuman luonaisreunalla on löyhää maata, ehkä sisäpuolelta nostettua. Keskellä on kovempaa maata ja kiviä; maa vaikuttaa likaiselta ja noensekaiselta n 30 cm syvyydelle. Turpeen alla ei kairauskohdissa ollut huuhtoutumiskerrosta. Muodostelma jää arvoitukseksi. Se ei vaikuta kiukaalta eikä esih. kiinteältä muinaisjäännökseltä; se voi olla maatunut rakennuksen perustus, tai muu ihmisen tekemän rakennelman jäännös. Turpeesta päätellen se ei kuitenkaan ole aivan nuori.

KORKEUS

Syksyllä 1991 vaaittiin Koliman vedenpinnasta (111,1 m) korkeus rakennuksen eteläpuolella olevalle isolle maakivelle, jota käytettiin kiintopisteena molempina vuosina. Kivi on 114,82 m korkeudella, eli 3,7 m Koliman pintaa ylempänä.

LUUANALYYSI

V 1991 aineiston luita oli mahdollisuus näyttää pikaisesti museovirastossa köyneille osteologeille Pirkko Ukkonen ja Tarja Formisto. Molemmat arvelivat ,että eläinten luiden joukossa oli myös ihmisenluita, nimenomaan palaneita ihmisenluita. Varoja koko aineiston analyysiin ei ollut ja kun kaivaus 1992 jatkuisi, vietiin näyteeksi kolme erää palaneita luukatkelmia Luonnontieteelliseen keskusmuseoon määritettäväksi. Sieltä toimitti prof.Forsten näytteet luvan saatuaan bergeniin, josta vastaus ja luut palautettiin keväällä 1992. Tulos liitteenä.

1993 syksyllä ilmaantui mahdollisuus koko luuaineiston tutkimiseen Jyväskylän Yliopiston ja museoviraston "lapinraunio"projektin yhteydessä . Tuloksia ei kertomuksen valmistumiseen mennessä ollut käytettävissä.

YHTEENVETO

Hämeensaaren laella on esihistoriallinen asuinpaikka, jonka löytökerros näyttää käsittävän pääosan lakitasannetta. Löydöistä päätellen asutusta on ollut eri aikoina; vanhimmat löydöt lienevät kivikauden lopulta tai pronssikauden ajalta, seuraavat rautakaudelta ja nuorimmat eräkaudelta, keskiajalta tai jopa uuden ajan alusta. Toistaiseksi ei tarkempia ajoituksia ole käytössä.

Syksyllä 1993 ympäristön tasoitustöissä löytyi kaivauskoordinaatiston B/C 7 kohdalta ,n 30 cm kaivetun ruudun ulkopuolelta kvartsinen, tasakantainen nuolenkärki(KM 27804:14), jonka perusteella vanhin asutuskerrostuma ajoittuu kivikauden lopulle/pronssikaudelle.

Lakitasanteella oleva röykkiö on luultavasti esihistoriallista aikaa myöhäisempi.

Koliman rannoilla on lähistöllä useampia inventoinnissa todettuja asuinpaikkoja, jotka sijaitsevat suunnilleen samoilla korkeuksilla: Kunnalliskoti(SKL 5), Saparoniemi (SKL 3 ja 4), Luomala(SKL 6). Näitä ei ole tutkittu eikä tarkempia ajoituksia siksi ole. 1993 Lylysaarella todettu asuinpaikka, josta löydettiin tarkastuksessa asbestinsekaista keramiikkaa sijaitsee myös samoilla korkeuksilla (SKL 49).

JULKAISU:

"Pihtiputaan Hämeensaari -uutta tietoa Keski-Suomen esihistoriasta. Hiidenkiukaita ja Lapinraunioita. Museoviraston arkeologian osasto, julkaisu n:o 3:52-64. 1993

Hki 28.2.1994

Mirja Miettinen

PIHTIPUDAS HÄMEENSAARI

DIALUETTELO 1991

-
- 24626 yleiskuva rakennuspaikasta, SW:sta , vas ylämajan kulmaa
- 24627 yleiskuva SW:sta, taustalla ylämaja
- 24628 rakennuspaikalta etelään, rannassa alamaja
- 24629 hirsikehokolta etelään , taustalla rannassa alamaja
- 24630 siirretty ylämaja ja hirsikehikkoa, W:sta
- 24631 muurinantura kuopassa, oik reunassa, E:sta
- 24632 profiilileikkaus muurinanturakuopan NE seinässä
- 24633 "" "" , yksityiskohta
- 24634 länsireunan mustan maan aluetta NE:sta
- 24635 "" "" SW:sta
- 24636 rakennuksen itäpuolinen röykkiö N:sta
- 24637 "" "" E:sta, taustalla rakennuske-
hikko ja ylämaja
- 24638 röykkiö E:sta , lähikuva

PIHTIPUDAS HÄMEENSAARI

DIALUETTELO 1992

-
- 29168 Hämeensaari Koliman länsirannalta
- 29169 saaren laelta etelään Kolimalle,alamaja kojeen takana rannassa
- 29170 röykkiö ylhäältä, N:stä päin
- 29171 lattian alustaa tutkitaan
- 29172 lattian alustaa tutkitaan
- 29173 kulttuurimaata ja palaneita kiviä lattian alla
- 29174 koillisnurkan ruudut E-F/2-3 ,N:stä päin
- 29175 yksityiskohta E-F/2-3 luontaiselta näyttävästä kiveyksestä
- 29176 länsisivun kaivausalue A-B/4-6 NNE:stä; osa ruuduista telien alla
- 29177 liesi ruudussa B5, päällä ollut kanto poistettu,W:stä
- 29178 liesi ruudussa B5, N:stä
- 29179 liesi ruudussa B5 ,päältä

PIHTIPUDAS HÄMEENSAARI

NEGATIIVILUETTELO 1992

-
- 93827-
93829 panoramakuva rakennuspaikasta SW.sta päin.vas
siiretyn ylämajan kulmaa;kaivajat ruuduissa B5 ja
B6.
- 93830-
93832 panoramakuva saaren laesta NEE:sta;kesk. yläma-
ja hirsisalvoksen takana kesk. rökkiö sen edes-
sä.
- 93833 yleiskuva saaren laelta SSE:oon, rannassa näkyy
alamaja
- 93834-
93835 saaren lakitasanne ja rakennusalue,S:sta
- 93836-
93837 saaren laen pohj.puolella oleva tasanne, jonka
koekuopista asp löytöjä
- 93838 iso kanto länsiseinustan ruuduissa A-B5 vivutaan
ylös.WSW:sta
- 93839 liesi kannon poistamisen jälkeen,ruudut B5 ja
B6(taaempi) NE:sta
- 93840 liesi ruudussa B5 W:sta
- 93841 liesi ruudussa B 5, W:sta
- 93842 sama WSW:sta
- 93843 sama SSW:sta
- 93844 ruudut E-F/2-3 pohjoisesta päin;rökkiö vas. koi-
vun takana
- 93845 ruutuja E-F 2 kaivetaan; oik reunasta kivikosta
löytyi palanutta luuta ,mm muutama kallonpala.
N:sta
- 93846 ruuduissa E-F/2-3 oli luontaisen näköistä kivik-
koa,NNE:sta
- 93847 ruutu F3 kuvattu rökkiön vierestä ENE:sta
- 93848 ruutu F3 edessä, nurkan oik puolella E2;kuvattu
idästä rökkiön päältä.
- 93849 rakennuksen lattiatukien alla olevaa tummaa maata
kaivetaan; työpaikka ei ole parhaita eikä muka-
vimpia,kaivamassa Juhani Krook.
- 93850 sama; kuvassa näkyy palaneita pikkukiviä

93851 lattia-laustaa tutkivat Kyllikki Marjoneimi
(vas:) ja Juhani Krook.

93852 lattia-laustan kiveystä päältä

UNIVERSITETET I BERGEN
ZOOLOGISK MUSEUM

Muséplass 3, 5007 Bergen
Tlf. (05) 212905
Fax. (05) 321153

114
UNIVERSITY OF BERGEN
MUSEUM OF ZOOLOGY

Muséplass 3, N-5007 Bergen, Norway
Phone: +47-5-212905
Telefax: +47-5-321153

Bergen 25.toukokuuta -92

Mirja Miettinen,
Museovirasto,
Esihistoriallinen Osasto,
Nervanderink.13,
SF 00100 Helsinki, Finland.

Mirja hyvä,

Sain Ann Forstenin lähettämät luut heti pääsiäisen jälkeen ja näin ne heti ihmisen luiksi. Sattuneesta syystä en ole ehtinyt kirjoittaa aikaisemmin.

Ystävällisin terveisin

Pirjo Lahtiperä
Pirjo Lahtiperä
Zoologisk museum
Universitet i BERGEN
Muséplass 3
5007 BERGEN
NORGE

Avdeling for systematisk zoologi

Besøksadresse: Muséplass 3
Telefon: (05) 212904
Telefax: (05) 321153

Avdeling for zoologisk økologi

Besøksadresser: Allègaten 36/Allègaten 41
Telefon: (05) 212224
Telefax: (05) 334464, (05) 329362 (LFI)

Luuanalyysi Pihtiputaan Hämeensaaren kaivauksilta 1991.

26584:36 -E3/2

sisältää kaksi poltettua ihmisen pääkopan osaa, joista voi sanoa, että ne kuulunevat aikuiselle.
HOMO SAPIENS = 2 f. Calvarium= Adult.

Km 26584:40 -E3/3

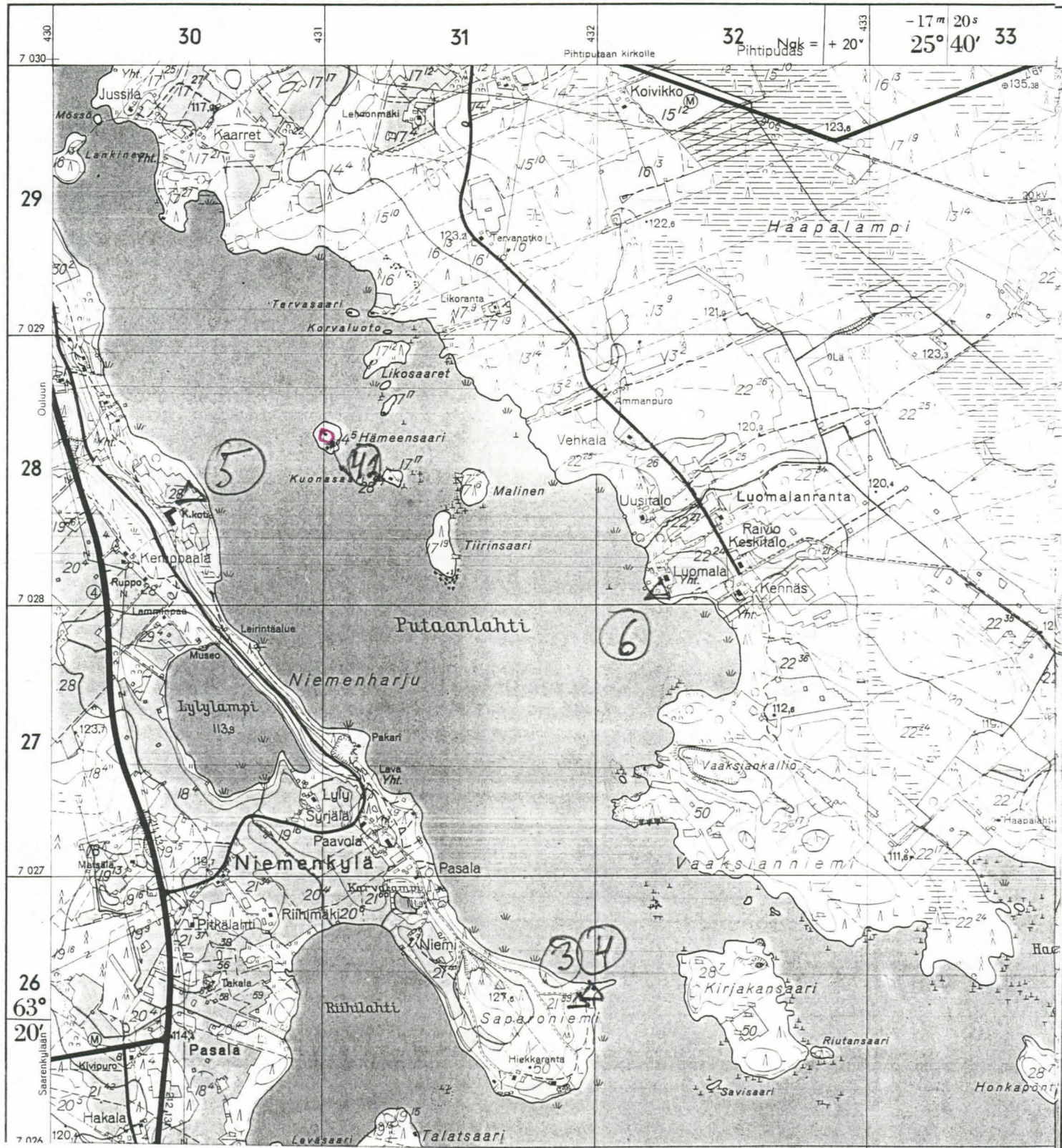
sisältää 54 palanutta luunpalaa, joista 8 tulee ihmisen pääkopasta, 7 raajan luista ja loput sekalaisia luultavasti ihmisen luita.
HOMO SAPIENS = 8 f. Calvarium, 7 f. Ossa extremitas + 39 f.= Adult.

26584:43 -E4/2

sisältää 18 poltettua luuta = 1 takaraivon osa, 4 pääpan luuta ja loput sekalaisia.
HOMO SAPIENS : 1 f. Os occipitale, 4 f. Calvarium + 11 f. = Adult.

Poltto on ollut erittäin hyvä. Eläintieteellisesti kaikki luut voisivat kuulua samaan yksilöön.

No 331205

PIHTIPUDAS, HÄMEENSAARI

Koekaivaus 1991 - 92

M. Miettinen

Yleiskartta 1:500, pohjana

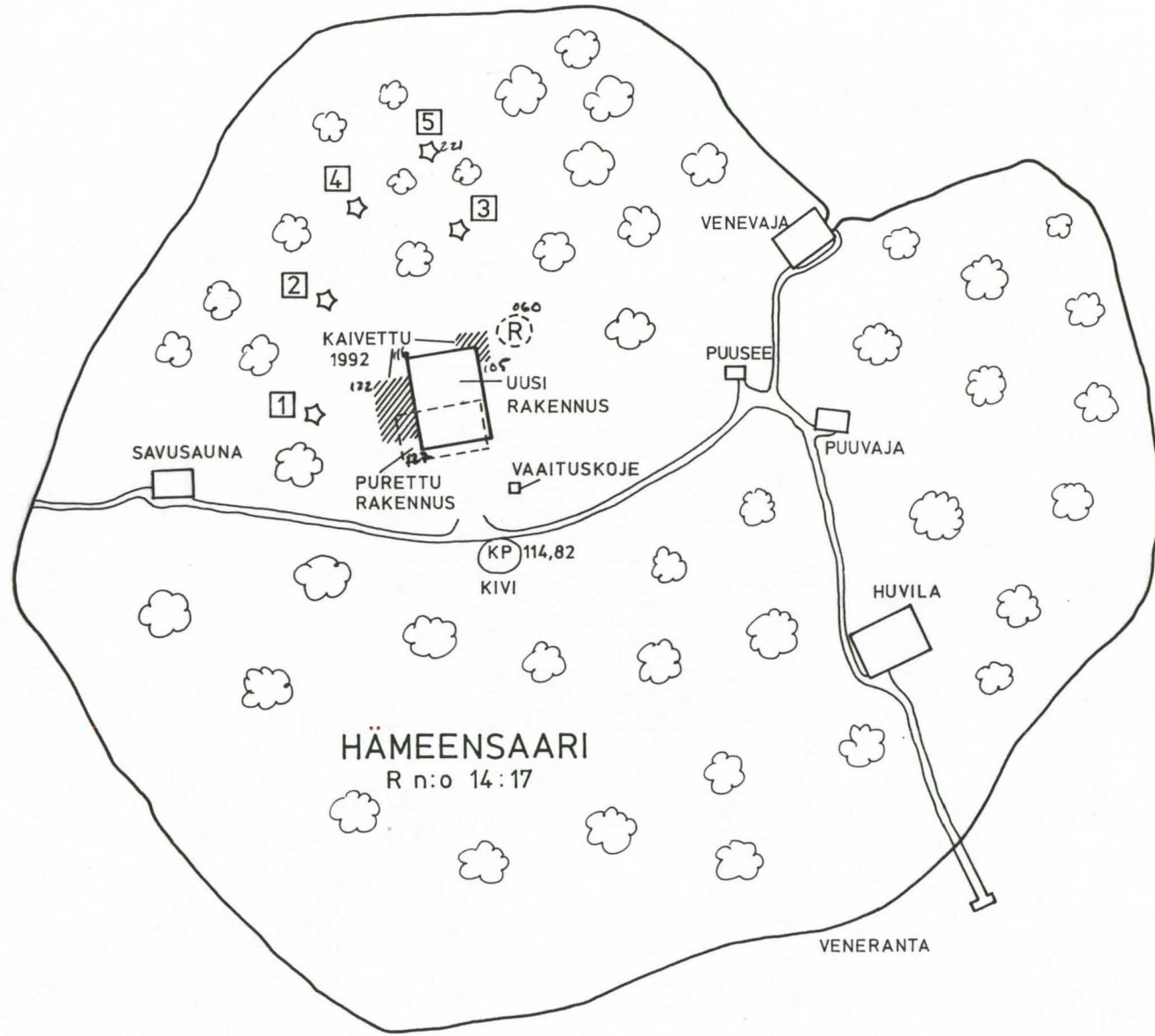
suunnitelmapakartta 1:500

0 10 20 m

☆ 1 - 5 koekuopat

Ⓡ röykkiö

kp 181 = 114,82

3-17

PIHTIPUDAS, HÄMEENSAARI

Koekaivaus 1991

M. Miettinen

Yleiskartta 1:50

Kp 181 = 114,82 m

- tutkitut alueet
- mustaa maata
- vahvan punertavaa maata (kuoppa)
- turve + 20 cm poistettu
- vaaitusluku
- vain turve poistettu (n. 2-5 cm)
- 122 vaaitusluku
- PL 160 pohjaluku
- betonipylväs
- hirsi
- viemäriputken paikka
- — — — — vanhan siirretyn ylämajan arv. paikka
- K keramiikkaa

B | C | D | E | F | G

2

3

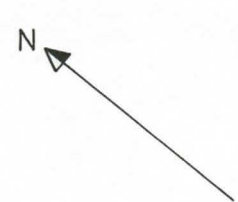
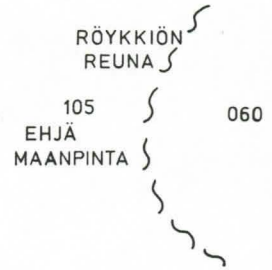
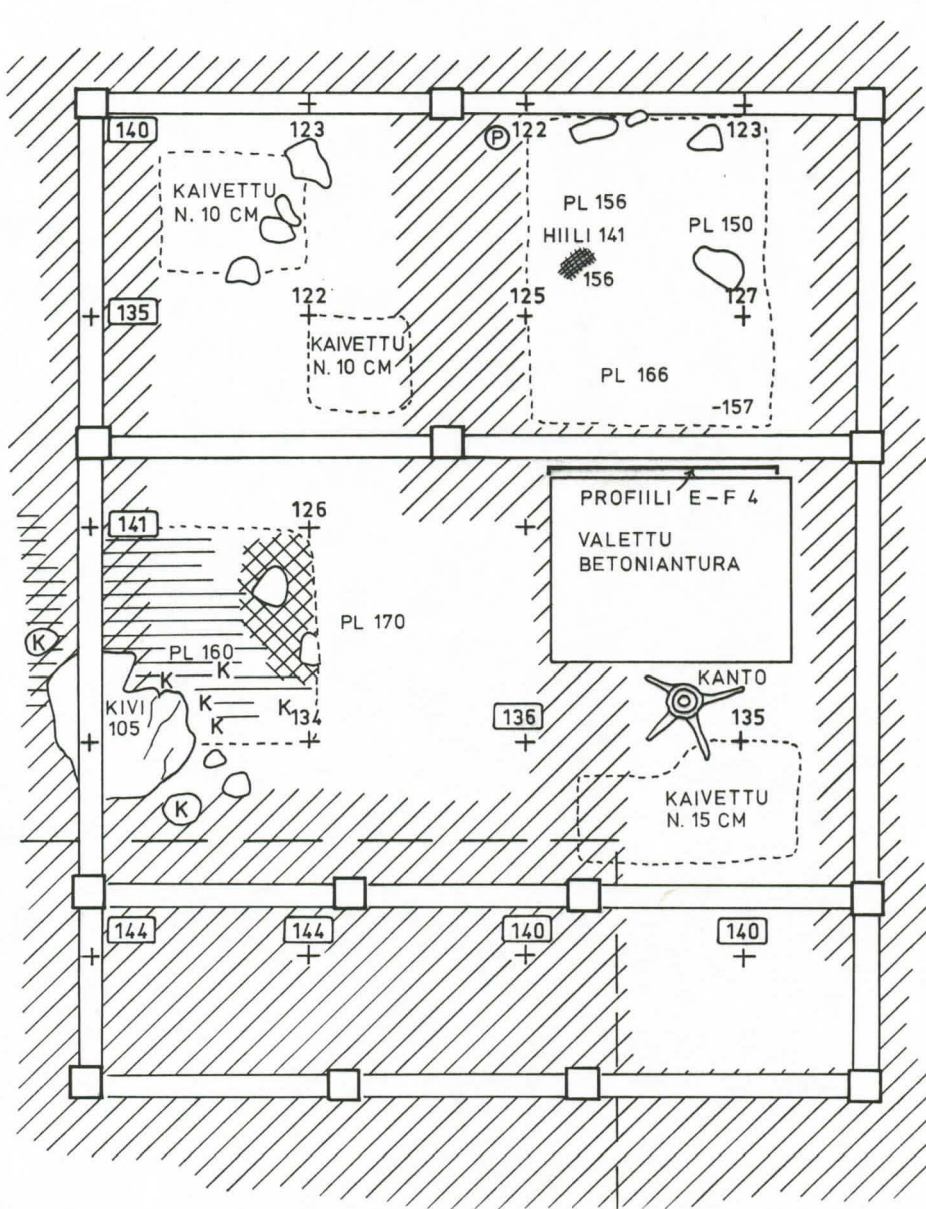
4

5

6

7

EHJÄ MAANPINTA 101

PIHTIPUDAS, HÄMEENSAARI

1992

M. Miettinen

Vaaituskartha 1:50

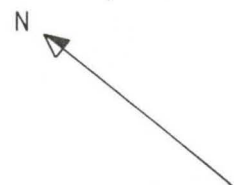
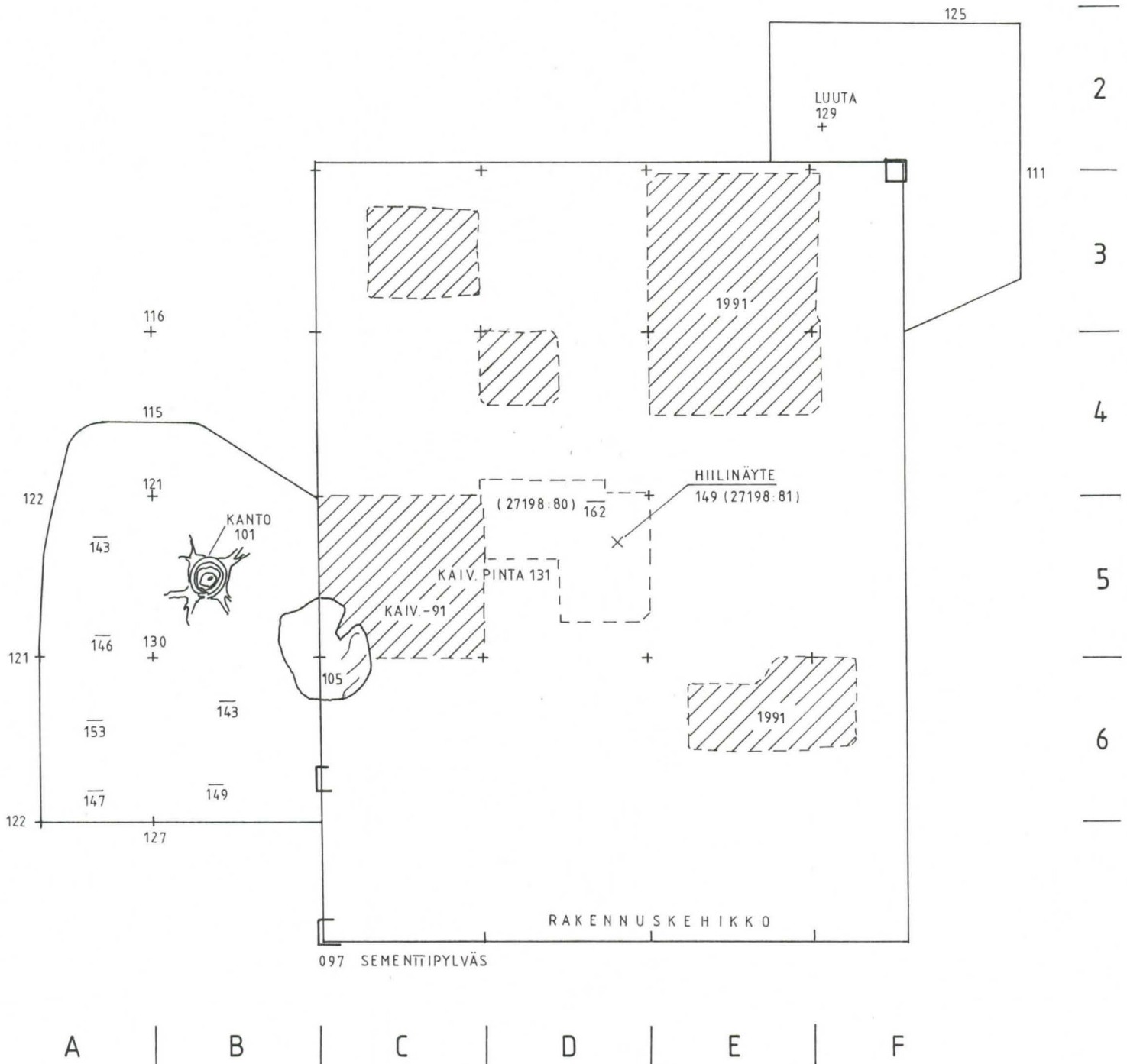
Kp 181 = 114,82 m

----- tutkitut alueet

1991

1992

122 vaaitusluku

Asuinpaikan kaivaus 1992

M. Miettinen

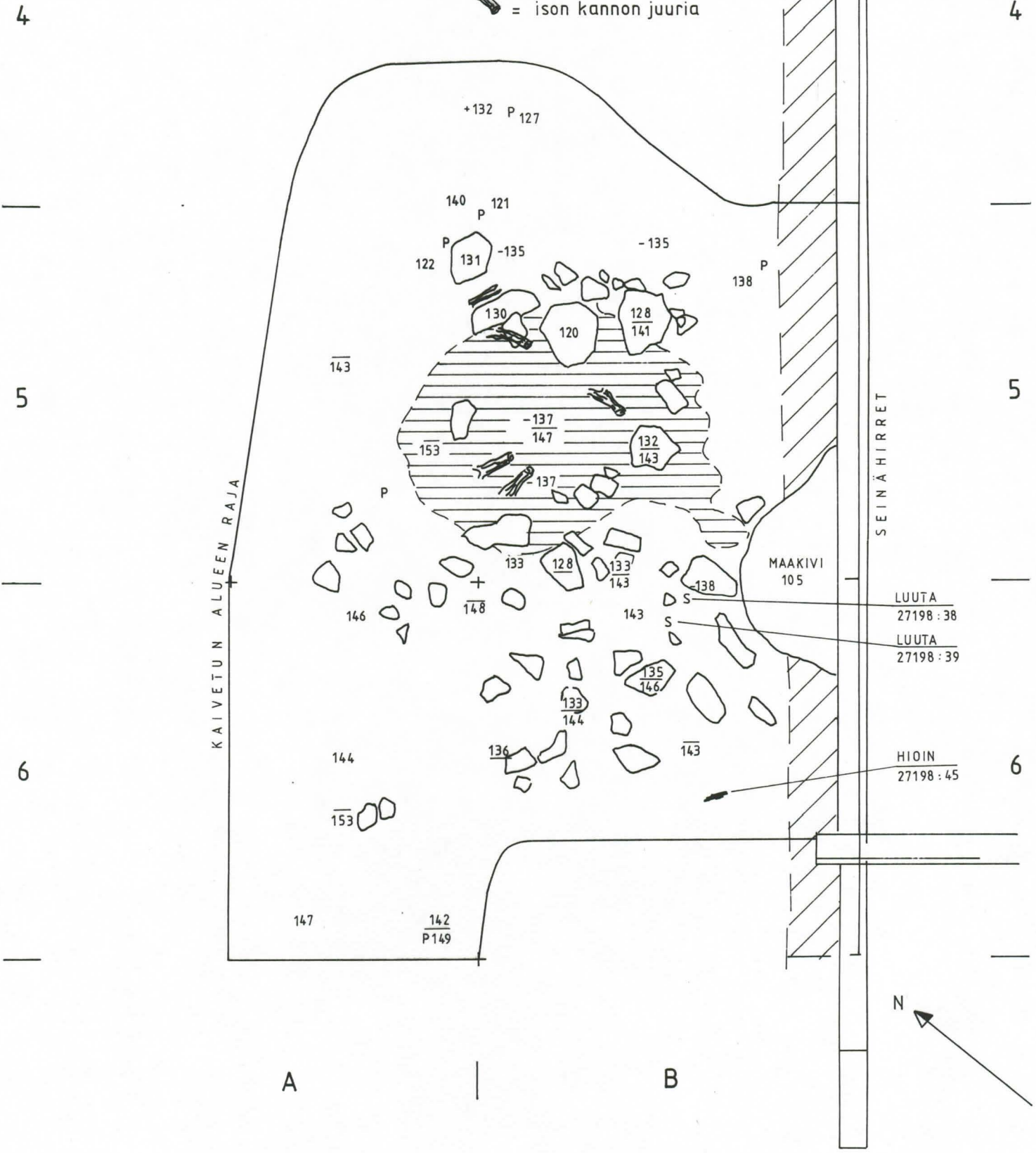
Tasokartta A-B / 4-6 1:20

Kp 181 = 114,82

- = vahvasti hiilen + noensekainen maa
- = punaruskea, paikoin noensekainen maa
- = turve + 20 cm maata poistettu

- 121 = vaaitusluku
- s = luu
- P = piitä
- = ison kannon juuria

LUUTA
27198 : 38

LUUTA
27198 : 39

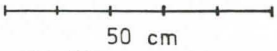
HIOIN
27198 : 45

PIHTIPUDAS HÄMEENSAARI

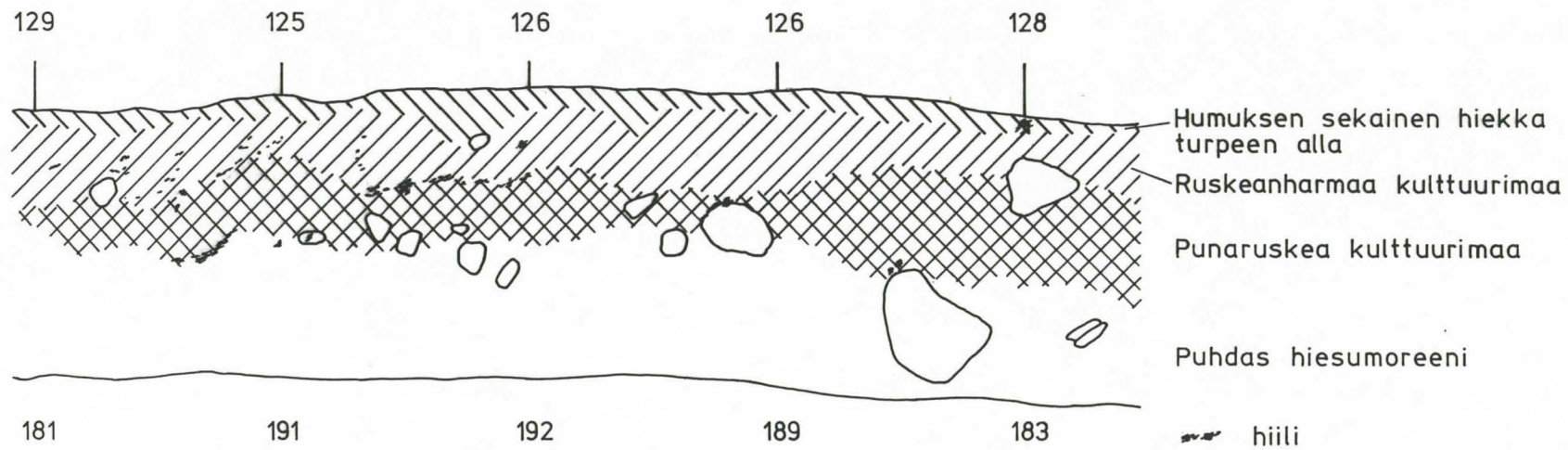
Koekaivaus 1991

M. Miettinen

Profiilileikkaus E - F 4

1:10

Kp 181 = 114,82m

128

PiHTIPUDA - HÄMEENSAARI 1922

93827

93828

93839

PANORAMA RAKENNUSPAIKALTA SW:IN. UAS. SÜRRETYN. PURETTUUN YÄMÄKÄN KULTA, KÄIVÄN UAS. ZUUDUISSA B 5 j B 6.

J. Miett 1922

93830

93831

ROKKA
↓
TAKANA
YMPYRIIN
PÄÄTY

93832

YLEISKUVA NEE:STA SAAREN LAELLE

VA S. PUUVARJA

YHÄMPÄ KESKEÄ, VAS. PUOLELLA HIRNILETTIKON

H. Miett - 92

93833

PHIIPUDAS
HÄMEEN SAARI
1993

YLEISKUVA SAAREN LAELTA
~~etelä~~ eteläkantokseen
RAKASTA ALAMIA JÄ
VEURANTA

93834

93835

LAUTASANNET +
RAKENTUKSET
S:SA

93836

93837

SAAREN LAEN PÖYTI. PUOLELLA OLEVA TASANNE, JONKA
KOKKUPISTA ASP. LÖYTÖNI
H. Mest

93838

LÄNSISEINUSTALLA OLEVA
ISO KANTO (RUUDUT A-B5)
POISTETAAN. SEN ALLA
OLI LIEHENPÄÄNNÖS
WSW: 67A

93839

LIESI KANNON POISTON JÄLKEEN,
RUUDUT B5 - B6 (TRAEMPI)
NÄ: ITA

93840

LIESI n W: 50A

93841

PiHTIPUDAS
HÄMEEN SAARI 126
1992

LIESI RUUDUSSA
B5, W: 52

93842

SAMA
WSW: 8h

93843

SAMA
SSW: 8h

M. Hilt - 22

93844

9.27
PIHTIPUNAS
HÄNEENSAARI

ALUE E-F/2-3

N:sta, Röykkiö koirun
TAKANA VTS.

93845

E-F 2 RUUTUA
KAIUTAMA,
KALLON PALOJA
OIK. REUNASTA
KIVIKOLTA, N:sta

93846

E-F/2-3 RUUDUT, jossa
LUONTAISEN MÄKEISTÄ
KIVIKOLTA, NNE:st

H. Miett -92

93847

F3 RUTU
ENE:STA, KUVAU
RÖYKEIÖN VIERESTÄ

93848

F3 RUTU EDELTÄ
E2 OIK. NURKKA OIK. PUOL
KUVAU RÖYKEIÖN
PÄÄLTÄ

M. Miett

PIHTIPUDAS
HÄMEENSAARI

1-29

93849

RAKENNUKSEN
LATTIATUKSEN ALLA
OLEVAA TUHKIA MAATA
KIVETÄÄN. Työpaikalla
ei parhaita
Jouani K2006 työssä

93850

SAMA.
KUVASSA näkyy
PALKKEITA pölköinä

J. Miettinen - 92

PIHTIPUDAS 4.30
HÄNEENSAARI

93851

LATTIAN ALUSTAN
TUKEVAT
KYLILIKKI "MARJONIEMI"
(LMS.) JA JUHANI
KROOK

93852

LATTIAN ALUSTAN
KIVEYSTÄ

M. Heikkinen-92